

шукаць нейкія ўнутраныя рэзервы. І, першае, ісці не шляхам павелічэння вучэбнай нагрузкі, а шукаць аптымальныя варыянты, улічваючы чалавечы фактар, межы яго магчымасцей, якія б дазвалялі развіваць і павышаць свой прафесіянальны ўзровень. Мы пераканаліся на прыкладзе шматтадовага развіцця нашай краіны, што павелічэнне колькасці не гарантуе якасці.

Другое, што патрабуе абмеркавання, - гэта сістэма нацлага навучання. Ці патрэбна сёння абавязковае наведванне студэнтамі ўсіх заняткаў? На наш погляд, не.

Па кожнай дысцыпліне мы павінны выдзеліць некалькі працэнтаў (60--70) абавязковага наведвання студэнтамі заняткаў. Матэрыял, які можна засвоіць самастойна, студэнты рыхтуюць індывідуальна і ў адвядзення гадзіны сустракаюцца з выкладчыкамі. Для гэтага ў кожнага выкладчыка павінна быць разгорнутая рабочая праграма па курсу, прычым індывідуальная (магчымасць вар'іраваць тэмамі, гадзінамі, праблемамі у рамках курса). Тым больш, што ў нас прадугледжаны гадзіны для кантролю за самастойнай працай студэнтаў, шмат студэнтаў маюць дазвол на вольнае наведванне заняткаў (на жаль, не заўсёды лепшыя).

Неабходна ўлічваць, што многія студэнты працуюць і не заўсёды маюць магчымасць наведваць заняткі. Для гэтага і трэба прадугледзіць больш гібкую праграму, няхай выбіраюць, як ім зручней. Уклагі ў адпаведныя гадзіны -- добра, не -- плашча.

А калі студэнты не спраўляюцца, аплічаць і не баяцца, што прыйдзеца звальняць выкладчыкаў. Лепш скараціць ім нагрузку. Так мы павялічым і прэстыж нашага ўніверсітэта.

Крыуліна С.У., ст.выкладчык

УЗАЕМАДЗЕЙННЕ ТРАДЫЦЫЙНЫХ І ІНАВАЦЫЙНЫХ ФОРМ НАВУЧАННЯ ПРЫ ВЫКЛАДАННІ АСОБНЫХ ТЭМ КУРСА ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ

Сёння ў Беларусі ўсё больш узрастае цікавасць да роднай гісторыі, бо гісторыя нашай Бацькаўшчыны багатая і велічная. Людзі імкнуцца даведацца пра мінулае сваёй краіны, пра вытокі беларускай нацыі, асэнсавать гісторыю

ўсяго чалавецтва. Цяпер, ва ўмовах крызісу ідэалаў і каштоўнасцей, калі само жыццё ўносіць карэктывы ў нашу свядомасць, асабліва неабходна памятаць аб тым, што істотную ролю ў гістарычнай навуцы адыгрывае асабістае ўспрыманне падзей і фактаў. Улічваючы той момант, што жыццё карэнным чынам прымусіла пераасэнсоўваць нашы ўяўленні аб тых ці іншых падзеях, вельмі важна сёння пры выкладанні курса па гісторыі Беларусі ў ВНУ дапамагчы студэнту больш поўна ўбачыць тую ці іншую праблему ва ўсіх супярэчлівасцях.

Вырашыць гэту праблему дапамагаюць семінарскія заняткі па курсу "Гісторыя Беларусі" ў ВНУ. Спецыфіка семінарскіх заняткаў заключаецца ў тым, што на іх падводзіцца вынікі самастойнай працы студэнтаў па той ці іншай тэме, працягваецца працэс паглыблення вэдаў, выпрацоўваюцца ўменні палемізаваць, адстойваць свае меркаванні і погляды.

Формы семінарскіх заняткаў могуць быць розныя: разгорнутая форма гутаркі, даклады студэнтаў, пісьмовыя рэфераты, семінары-дыспуты, семінары-калектывы, семінары ў музеях, прэс-канферэнцыі і іншыя. Кожная форма заняткаў мае свае станоўчыя і свае адмоўныя бакі. Таму ў працэсе навучання, на наш погляд, нельга прытрымлівацца адной формы, а ў залежнасці ад разглядаемай на семінары тэмы выкарыстоўваць розныя.

Больш падрабязна можна разгледзець метадку правядзення семінарскіх заняткаў па схеме дзялення студэнцкай групы на некалькі падгруп (так называемы дробнагрупавы метад). Гэта метадка дазваляе больш стымуляваць студэнта ў працы, больш паглыблена разгледзець той ці іншы перыяд гісторыі, фарміруе культуру палемікі, культуру пытанняў і адказаў. Студэнцкая група дзеліцца (дабравольна) на 4 падгрупы, узначальвае кожную падгрупу лідэр (кіраўнік гэтай невялічкай групы). Функцыі кожнай падгрупы размяркоўваюцца наступным чынам: 1 група - дакладчыкі па тэме, 2 група - тыя, хто дапаўняюць дакладчыкаў, 3 група - апаненты, 4 група - рэцэнзенты.

Дакладчыкам на асвятленне пытання даецца 10-15 хвілін, пасля чаго выступае другая група па пытаннях, якія не прагучалі ў выстусленнях дакладчыкаў (ім даецца 5-10 хвілін). Затым у палеміку ўступае група апанентаў, якая называе памылкі і невысветленыя моманты і задае пытанні дакладчыкам. Пасля адказу на гэтыя пытанні слова даецца рэцэнзентам. Яны даюць рэцэнзію

на выступленні дакладчыкаў і тых, хто іх дапаўняў, ставяць адзнакі за адказы.

Семинары павінны праводзіцца пасля таго, як былі прачытаны адпаведныя лекцыі, на якіх студэнты пазнаёміліся з рознымі гістарычнымі канцэпцыямі разглядаемай тэмы. Такая метадыка патрабуе больш дасканалай арганізацыйнай і метадычнай падрыхтоўкі выкладчыка да заняткаў. Патрэбна дэталёва распрацаваць план, у якім на кожнае асноўнае пытанне павінна быць 5-6 удакладняючых; падрыхтаваць спісы асноўнай і дадатковай літаратуры; распрацаваць тэматыку рэфератаў і дакладаў і нават месць невялічкі сцэнарый правядзення семінара.

Ролю выкладчыка ў такім выпадку можна параўнаць з дзейнасцю рэжысёра. Абавязкова ўступнае слова выкладчыка, у якім ён акрэслівае асноўныя задачы тэмы семінара, размяркоўвае ўсе пытанні па падгрупам, вядзе дыялогі з кіраўнікамі груп, якія самастойны ў выбары і размеркаванні пытанняў паміж студэнтамі сваёй падгрупы. У заключэнне выкладчык паводзіць вынікі і выстаўляе адзнакі за рэцэнзіі.

Звычайна на семінар выносіцца чатыры пытанні. У час правядзення семінарскіх заняткаў кожная падгрупа будзе выконваць усе чатыры функцыі. Гэты метад дазваляе за адзін семінар пракантраляваць веды найбольшай колькасці студэнтаў, таму што ў кожнай падгрупе звычайна ўдзельнічаюць у выступленнях па 3-5 студэнтаў. Выкарыстоўваючы гэты метад, мы масм магчымасць разгледзець розныя канцэпцыі, пункты гледжання па той ці іншай тэме, студэнты маюць магчымасць самі паставіць пытанні і адшукаць адказы на іх. І не варта баяцца, калі многія складаныя пытанні не атрымаюць вырашэння на адным семінары, да іх неабходна будзе вяртацца пры вывучэнні наступных тэм.

Выхаваўчая роля гэтага метаду заключаецца ў тым, што ён садзейнічае набывшю студэнтамі неабходных навыкаў для фарміравання ўласнага бачання гістарычных падзей і культуры дыскусіі, дае шырокія магчымасці для творчай думкі і пошуку доказаў, самастойнасці мыслення, выпрацоўкі ўмення карэктна весці палеміку з апанентамі.

Каганаў А.Б.,
канд.пед.наук,
дацэнт

ВОПЫТ ВЫКАРЫСТАННЯ ІНТЭЛЕКТУАЛЬНЫХ ГУЛЬНЯЎ У СІСТЭМЕ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХТОЎКІ БІБЛІЯТЭКАРАЎ

Дынаміка сучаснага грамадска-эканамічнага жыцця актуалізуе праблему дасканаласці форм і метадаў работы бібліятэкараў з чытачамі.

Напружанасць інтэлектуальнага жыцця, накіраванага на "выжыванне", якая спалучаецца з падзеннем цікавасці да чытання, дыктуе неабходнасць выкарыстання актыўных метадаў у працы з чытачамі і ў падрыхтоўцы бібліятэкараў-практыкаў. Адным з такіх метадаў з'яўляюцца інтэлектуальныя гульні.

У 1991/1992 навучальным годзе намі пры ўдзеле лідэра міжнароднага клуба "Што? Дзе? Калі?" Б.Бурды ў г.Мінску былі праведзены практычныя семінары па інтэлектуальных гульнях. У іх прымалі ўдзел бібліятэкары Барысава, Стоўбцаў, Дзяржынска, Маладзечна, а таксама студэнты Мінскага інстытута культуры.

Напачатку Б.Бурда паведаміў аб распрацоўках і інтэлектуальных гульнях, якімі ён непасрэдна займаецца. Потым былі праведзены ўзорныя гульні, удзельнікамі якіх сталі ўсе прысутныя.

Было праведзена каля 10 гульняў, некаторыя з якіх былі ўжо знаёмы: "Што? Дзе? Калі?", "Брэйн-рынг", "Валей-бол" і іншыя, а таксама і некалькі новых: "Аўкцыён", "Інтэлектуальнае лато", "Ці ўсё, ці нічога" і іншыя. Удзельнічалі ўсе, і кожны імкнуўся праявіць сябе і праверыць свае веды.

Праведзенае пасля гульні апытанне ўдзельнікаў засведчыла тое, што бібліятэкары маюць намер выкарыстаць набывтыя веды ў сваёй практычнай дзейнасці. Больш таго, трос удзельнікаў праводзілі такія гульні пасля семінараў у сваіх бібліятэках у тым жа дні.

На аснове метадыкі, якую распрацаваў Б.Бурда, супрацоўнікамі нашага ўніверсітэта была створана інтэлектуальная гульня па беларускай тэматыцы ў разліку на студэнцкую аўдыторыю. Аўтары дамагаліся, каб гульня мела змястоўны, пазнавальны характар і разам з тым была б займальнай і цікавай.